داروی ایرانی در مقابل نمونه خارجی بی‌دفاع است

پشت پرده تشکیک در کیفیت داروهای تولید داخل

سپید: همواره این سوال وجود دارد که چرا با وجود اینکه بیش از صدها کارخانه داروسازی در کشور وجود دارد و ۹۷ درصد داروی مصرفی در داخل تولید می‌شود، اما هنوز برخی از مردم نسبت به داروهای داخلی بی‌اعتماد هستند و در صورت مراجعه به داروخانه به‌خصوص زمانی که دفترچه بیمه به همراه ندارند، تمایل به خرید داروی خارجی دارند.

اما باید دید که این بی‌اعتمادی به دلیل کیفیت پایین داروهای ایرانی است و یا هجمه فرهنگی از جانب واردکننده‌ها که سلیقه مردم را به این سمت سوق می‌دهند؟ دیگر اینکه مواد اولیه نامرغوب که از هند و چین وارد می‌شوند باعث شده تا این بی‌اعتمادی به وجود آید. برخی نیز معتقدند نفع پزشکان و داروسازان از فروش داروی خارجی با سود بیشتر موجب این هجمه فرهنگی شده است.

حال به این بهانه به سراغ چند داروساز رفته‌ایم تا در این باره نظرات آنها را جویا شویم.

کیفیت داروی خارجی، نگاهی تحمیلی برخی پزشکان

بهداشت، داروساز پیشکسوتی است که در خصوص توصیه پزشکان برای مصرف داروی خارجی می‌گوید: «من شصت سال است که در حال اعتمادسازی فرهنگ نسبت به داروسازان هستم. به خاطر دارم زمانی برای وجود هزار داروساز در کشور چه زجری کشیدم تا کلاه داروسازی را از سر ما برندارند، اما اکنون می‌بینم که مسئله بیست هزار داروساز در مملکت مطرح است. اعتبار فرهنگی داروساز از بین نرفته است و فعالیت‌های زیادی شده است. از صدسال پیش تاکنون تشکیلات مفصل‌تری در کشور داریم و برای اعتبار داروساز معتقدم باید تلاش بیشتری شود زیرا ارزش اجتماعی داروسازی از بین نرفته است و روزبه‌روز بیشتر می‌شود. البته متاسفانه بخشی از اعتماد مردم نسبت به داروی ایرانی از بین رفته است که این مهم ناشی از این است که تعداد کمی پزشکان برای بیمارانشان داروی ایرانی تجویز می‌کنند.»

وی معتقد است: «اینقدر این تأکید از جانب پزشکان بر روی داروی خارجی صورت گرفته که امروز می‌بینم مسئله ژنریک دارو سبک و شکسته شده است. امروز داروهای خارجی به هر شکل وارد کشور می‌شود و نام داروی خارجی بزرگ شده است.» این داروساز می‌افزاید: «من معتقدم مواد اولیه داروهای خارجی در ایران وجود دارد و در کارخانجات دارویی ما فرموله می‌شود و به شکل دارو ساخته و تجویز می‌شود، اما داروی خارجی در گمرک می‌ماند و سرما و گرما می‌خورد تا به دست مصرف‌کننده اصلی با قیمتی گزاف برسد. این در حالی است که همان دارو با کیفیت بهتر در زمان کمتری در کشور تولید و در دست مصرف‌کننده قرار می‌گیرد. البته این مسئله خارجی بودن اشتباه بسیاری غلطی است که بعضی از پزشکان به‌وجود آورده‌اند و بیماران بنا به گفته پزشک می‌خواهند از داروخانه داروی خارجی بگیرند، این در حالی است که نمونه داخلی مرغوب است ولی چون خارجی رویش نیست به آن بی‌توجهی می‌شود.» بهداشت با تاکید بر ضرورت تغییر این فرهنگ در بین مردم، تصریح می‌کند: «باید فرهنگ‌سازی لازم انجام شود و این مهم از طریق تلویزیون، رسانه و وسایل ارتباط‌جمعی میسر است و لازم است تا به آن توجه شود.»

حاشیه سود بالا برای داروهای وارداتی

حمید خویی، دبیر انجمن داروسازان تهران نیز در خصوص اینکه داروخانه‌ها باانگیزه سود بیشتر تبلیغ دارو می‌کنند، به سپید می‌گوید: «چه کسی می‌گوید که خریدار بی‌اعتماد است؟ اصلا ترجیحی وجود ندارد. مردم نسبت به داروی ایرانی بی‌اعتماد نیستند اگر بی‌اعتماد بودند ۹۷ درصد دارویی که در کشور تولید می‌شود را جن‌ها مصرف می‌کنند.» وی می‌افزاید: «در حقیقت هجمه به کیفیت داروی ایرانی از وقتی آغاز شد که درهای کشور به روی واردات داروهای خارجی باز شد و این داروها جای خودشان را در بازار ایران باز کردند و در یک فرآیند تبلیغاتی برای اینکه جای خود را باز کنند، کیفیت داروهای ایرانی را زیر سؤال بردند. چون راه مقابله دیگری برای در دست گرفتن بازار نداشتند.»

خویی ادامه می دهد: «تنها منطق آنها این بود که بگویند داروی خارجی کیفیت بهتری دارد و متأسفانه سرمایه‌های عظیمی هم از جانب شرکت‌های واردکننده در سمینار و کنگره‌های و برنامه‌های تبلیغاتی خرج شد تا کیفیت داروی ایرانی را زیر سؤال ببرند. البته بخشی از این حالت که طبیعی هم نیست ناشی از رقابت نامتعادل بین داروهای وارداتی و داروهای ساخت ایران است ولی داروهای وارداتی قالبا از پشتوانه‌های عظیمی برای تبلیغ برخوردار هستند، اما داروهای ساخت داخل چنین پشتوانه‌ای ندارند و بی‌دفاع هستند.»

دبیر انجمن داروسازان تهران اضافه می‌کند: «این در حالی است که داروهای وارداتی با قیمت به‌مراتب بالاتر عرضه می‌شوند، اما به دلیل اینکه فروشندگان و داروخانه‌داران از فروش داروهای وارداتی سود بیشتری را به دست می‌آوردند مصرف داروی وارداتی را تبلیغ می‌کردند. البته سود داروی ایرانی برای فروشنده کم است، اما از آنجا که سود داروی خارجی بیشتر است، این طبیعی که تمایل کسب سود بیشتر زمینه تبلیغ پنهان را فراهم کند. بنابراین فروشنده دارو سؤال داروی خارجی را تبلیغ می‌کند و این تبلیغات در اغلب موارد باانگیزه علمی همراه نیست.»

خویی می‌افزاید: «دلیل سوم اینکه اصولا یک ضرب‌المثلی در ادبیات داریم که می‌گوید مرغ همسایه غاز است. این دیدگاه وجود دارد که هر چیزی خارجی‌اش بهتر است و نقص کلان فرهنگی ما است و ربطی هم فقط به دارو ندارد. حتی صنایعی که از دیرباز حرفی برای زدن داشتیم نیز خودشان را به رقبای خارجی واگذار کردند. به دلیل این تصور که هر چیزی خارجی‌اش بهتر است و اختصاصی به موضوع دارو ندارد؛ عیب کلی فرهنگی ما است. کیفیت داروهای ایرانی و خارجی یک نقطه مشخصی ندارد بلکه یک طیف است. هر داروی وارداتی نمونه با کیفیت بهتر دارد و این موضوع در مورد داروهای ایرانی نیز صدق می‌کند. همه داروهای بازار ایران درجه خلوص دارند که مشخص است. یک کارخانه با درجه خلوص بیشتری دارو تهیه می‌کند و یکی کم‌تر. البته این به معنی بی‌کیفیت بودن داروها نیست؛ هر دو دارو قابل قبولی می‌سازند، اما ممکن است درصدهای بسیار کمی در حدود ۲ یا ۳ درصد تفاوت داشته باشند ولی هر دو تأثیرگذار هستند.»

دبیر انجمن داروسازان تهران در پایان تاکید می‌کند: «متاسفانه مردم تصور می‌کنند داروی امریکایی یا انگلیسی و سوئیسی تهیه می‌کنند، اما متأسفانه داروی هندی با کیفیت اندک وارد می‌شود و پنج برابر از آن استقبال می‌شو. این داروها نان خارجی بودنشان را می‌خورد و این برای ما یک ننگ فرهنگی یا عیب فرهنگی است که داروی هند و بنگلادش را گران می‌خریم و مصرف می‌کنیم.»

اگر کسی مدرکی دارد ارائه کند

عباس کبریایی‌زاده، نایب رئیس سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی نیز در این خصوص به سپید می‌گوید: «۹۷ درصد ساخت دارو در ایران توسط کارخانه‌های داروسازی ما انجام می‌شود و بی‌اعتمادی نسبت به این موضوع وجود ندارد. مگر اینکه رسانه‌ها بخواهند به آن دامن بزنند.»

وی می‌افزاید: «باید فضایی را ایجاد کنیم تا این بی‌اعتمادی که در برخی وجود دارد نیز از بین برود. داروهای ایرانی زیر نظر وزارت بهداشت تولید و با مهر کنترل کیفی این وزارتخانه عرضه می‌شوند، اما متأسفانه عده‌ای که پولشان از پارو بالا می‌رود و صدایشان بلند است بر این طبل می‌کوبند که کیفیت داروی ایرانی کم است. این جملات را عین عصبانیت بیان می‌کنم. زیرا کیفیت داروی ایرانی که اتفاقا توسط شرکت‌های خصوصی تهیه می‌شود بالا است. وزارت بهداشت تنها نقش کنترل‌کننده دارد و گزارشی در باب کمبود کیفیت داروی ایرانی منتشر نکرده است. پس صحبت‌های از این دست تکه وسط برخی سودجو گفته می‌شود اساسی ندارد اگر کسی مدرکی دارد به شکل مستند ارائه کند.»

کبریایی‌زاده اضافه می‌کند: «بسیاری از داروهای وارداتی به اسم اروپا از هند و ابوظبی و دبی وارد می‌شوند و تنها به خاطر اسمشان مصرف‌کننده آن را خریداری می‌کند. ضمن اینکه بخشی از هجمه‌ها بر ضد داروی ایرانی از جانب واردکنندگان است. البته برخی واردکننده‌ها نیز اخلاق حرفه‌ای را رعایت می‌کنند، اما افراد سودجو همه جا هستند.»

نایب رئیس سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی تاکید می‌کند: «ما نباید به این فضا دامن بزنیم، نباید بگوییم می‌گویند که بد است باید از این می‌گویم‌ها خود را رها کنیم این مقصر دانستن سوم شخص مفرد در این مملکت همه چیز را به‌هم‌ریخته است. اگر داروی شرکتی خراب است مستند تخلفاتش را ارائه کنید تا وزارت بهداشت پیگیر شود و جلوی تولیدش را بگیرد. البته در برخی مواقع مطبوعات به این موضوع دامن می‌زنند و برخی منافع تجاری‌شان از این هجمه‌ها است.»■